

۱۵۰۱۶۱۴

سایه و شرّ در افسانه‌ها

ماری - لوئیز فون فرانتس

تورج رضا بنی صدر

www.ketab.ir

انتشارات لیوسا

فون فرانتس، ماری لونیز Von Franz, Marie Louise
۵۲۴ ص.

سایه و شر در افسانه‌ها / ماری - لونیز فون فرانتس
تاریخ و نقد - روانکاوی و سمبولیسم،
افسانه‌های پریان

Der Schatten und das Böse im Märchen
(Shadow and Evil in Fairy Tales)

۲ س ۴ ف / GR ۵۵۰

۳۹۸/۲۰۹

۴۹۶۷۵۷

سرشناسنامه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات ظاهری

موضوع

عنوان اصلی

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

انتشارات لیوسا

- نام کتاب: سایه و شر در افسانه‌ها
- نویسنده: ماری - لونیز فون فرانتس
- مترجم: تورج رضا بنی صدر
- طرح روی جلد: فرامرز عرب‌نیا
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۰-۰۶۶-۵
- نوبت چاپ: سوم (ویراست جدید) ۱۴۰۰
- تیراژ: ۵۰۰ نسخه
- چاپ: فراچاپ
- مجلدات: فراچاپ
- قیمت: ۴۵۰۰ تومان

۶۶۴۶۶۹۵۹ - ۶۶۹۶۳۰۳۵

۳۰۰۰۲۴۰۰۴۲

www.nashreliusa.com

[instagram.com/dorsaliusa](https://www.instagram.com/dorsaliusa)

۶۶۴۶۴۵۷۷

www.dorsabook.ir

liusa@nashreliusa.com

[telegram.me/dorsaliusa](https://t.me/dorsaliusa)

خیابان انقلاب، بین خیابان وصال و قدس (جنب سینما سپیده)، کوچه اسکو،
پلاک ۱۲، طبقه همکف.
(کدپستی: ۱۴۱۷۸-۱۳۸۷۳)

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم.....	۵
سپاسگزاری.....	۸
واژه‌نامه.....	۹
پیش‌درآمد.....	۱۹
بخش نخست: سایه در افسانه‌ها.....	۳۱
فصل یکم: قهرمان و ضدقهرمان.....	۳۲
۱- ۱ دو مسافر سرگردان و دوره‌گرد.....	۴۰
فصل دوم: آنیما و جان بخشی.....	۱۱۵
۱- ۲ فردپتانند وفادار و فردینانند بی‌وفا.....	۱۱۵
فصل سوم: چشم‌پوشی از «من».....	۱۴۷
۱- ۳ یوهان باوفا.....	۱۴۷
فصل چهارم: سفر به قلمرو آن سوی دریا.....	۱۸۱
فصل پنجم: مادر کبیر و تمامیت.....	۲۰۵
۱- ۵ دو برادر.....	۲۱۳
۲- ۵ کودکان طلایی.....	۲۲۲
بخش دوم: شر در افسانه‌ها.....	۲۳۹
فصل ششم: سطوح باستانی و ابتدایی شر.....	۲۴۰
۱- ۶ شیخ «کوه اسی».....	۲۵۸
۲- ۶ پاهای نیزه‌ای.....	۲۶۳

۲۷۰	۶-۳	مجموعه‌ی غلطان
۲۷۷		فصل هفتم: تسخیر شدن به وسیله‌ی شر
۲۷۸	۷-۱	ارواح به دار آویختگان
۲۸۴	۷-۲	روح فریب‌خورده‌ی جنگل
۲۸۷	۷-۳	خاتم تروده
۲۸۸	۷-۴	ترونت، ترونت، و هیولاهای کوهستان
۳۱۵		فصل هشتم: دیدار با قدرت‌های شر (تابوها)
۳۱۸	۸-۱	واسیلیسای بسیار زیبا
۳۳۱	۸-۲	دوشیزه تزار
۳۵۱		فصل نهم: شر «داع» و شر «سرد»
۳۵۱	۹-۱	عصبانی شدن
۳۶۴	۹-۲	درباره‌ی آدم کوتوله‌ی یک روحی
۳۶۶	۹-۳	سفیدبرفی و سرخ‌گل
۳۸۳		فصل دهم: در جست‌وجوی قلب پنهان‌شده
۳۸۳	۱۰-۱	درباره‌ی غولی که قلبش نزد خودش نبود
۴۲۰		فصل یازدهم: مسابقه‌ی جادویی
۴۲۰	۱۱-۱	چگونه هیزم‌شکن بر شیطان پیروز می‌شود
۴۳۸	۱۱-۲	تزار جادوگر سیاه
۴۴۵	۱۱-۳	شاهزاده و پرنده‌ی خوش‌آوا
۴۶۵		فصل دوازدهم: هسته‌ی روان
۴۷۷	۱۲-۱	اسب جادویی
۴۹۵		فصل سیزدهم: ازدواج پادشاه و ملکه
۴۹۵	۱۳-۱	شاهزاده و دختر شیطان

پیشگفتار مترجم

در کار ترجمه این کتاب هم زمان از هر دو متن آلمانی و انگلیسی استفاده کرده‌ام؛ هرچند یادآور می‌شوم که در این میان همواره از متن آلمانی بیشتر بهره برده‌ام. متن انگلیسی این کتاب برگرفته از یک چند سخنرانی آموزشی است که خانم ماری-لوئیز فون فرانتس به زبان انگلیسی ارائه کرده‌اند. روشن است آنچه که در یک سمینار آموزشی ارائه می‌گردد، بیشتر برای مخاطبان ویژه در نظر گرفته می‌شود. متن آلمانی چندی پس از آن تهیه شده و در بسیاری از موارد، مطالب مورد بازنگری قرار گرفته، برخی اشارات خاص حذف شده و در بسیاری از موارد کلی‌تر و جامع‌تر است. این نکته را می‌توان هم در تحلیل و تفسیر افسانه‌های ارائه شده دید، و هم در خود افسانه‌ها. در یک متن به موردی اشاره شده است، و در متن دیگر، به موردی دیگر، گاه در متنی، افسانه‌ای کلاً به گونه‌ای چکیده و فشرده آمده، و در متن دیگر به طور کامل آورده شده است. من کوشیده‌ام این دو متن را به گونه‌ای با هم بیامیزم که با وجود در برگرفتن نکات دارای اهمیت هریک از متن‌ها، سکنه‌ای در آن دیده نشود و برای خواننده‌ی فارسی زبان، روانی و یکدستی یک متن واحد را داشته باشد. در موارد اندکی که متن انگلیسی، داستان یا مطلبی را با تفصیل و توضیح بیشتر آورده بود، آن را ترجمه کرده‌ام، و در موارد بسیاری که متن آلمانی از کامل بودن و روانی بیشتر برخوردار بوده است، آن را دست‌مایه‌ی کار قرار داده‌ام. البته هر جا در متن انگلیسی به موردی اشاره شده بود، که در متن آلمانی آن را کنار گذاشته بودند، در ترجمه‌ی فارسی، این نکته را در حاشیا آورده‌ام. اما به دلیل فراوانی موارد، از گفتن اینکه مطلبی در متن آلمانی

هست که متن انگلیسی آن را ندارد، خودداری کرده‌ام. بنابراین به شکلی می‌توان گفت کتابی که اکنون شما بر رگواران در دست دارید، به راستی همهی مطالب مشترک و غیر مشترک دو کتاب را در یک کتاب دربر دارد. در اینجا باز هم باید از همسر م خانم ناهید معتمدی سپاسگزاری کنم که در ترجمه از متن انگلیسی کمک شایانی به اینجانب کردند.

افسانه‌هایی که در این کتاب آورده شده کمابیش بیشتر فرهنگ‌ها و تمدن‌های جوامع مختلف را در بر می‌گیرد؛ حتی یک افسانه‌ی نسبتاً طولانی از ایران باستان را نیز دربر دارد. نویسنده کوشیده است با سود جستن از این افسانه‌ها، دو مقوله‌ی بسیار مهم سایه و شر و شیوه‌ی تأثیرگذاری آن در روان انسان و شیوه‌های بسیار گوناگون رویارویی با آن را، از دیدگاه روان‌شناسی یونگ، برای خواننده به تفصیل توضیح دهد.

برخلاف دوران قدیم، امروزه قصه‌ها و افسانه‌ها را بیشتر برای سرگرم کردن کودکان می‌دانند، در حالی که افسانه‌های پرمایه، که از ضمیر ناخودآگاه تراوش می‌شوند، دربردارنده‌ی ارزشمندترین و مهم‌ترین نکات در مورد زندگی روانی و اجتماعی کل بشریت و دربردارنده‌ی اسرار نهان کیمیاگری روح و راهنمای رشد معنوی انسان هستند. با بررسی دقیق افسانه‌ها و تأمل در آنها، گزافه نیست اگر مخاطبان واقعی آنها رانه‌کودکان، که بزرگسالان بدانیم. این‌گونه افسانه‌ها را می‌توان میراث روانی بشریت دانست، که اگر انسان بتواند به معانی نهفته در آنها پی ببرد، راه را برای فرایند تفرّد هموار خواهند کرد.

همان‌طور که حضرت مولانا می‌فرماید:

ای برادر قصه چون پیمانه‌ایست معنی اندر وی مثال دانه‌ایست
دانه‌ی معنی بگیرد مرد عقل ننگرد پیمانه را گر گشت نقل*
در خاتمه ذکر چند مورد ضرورت دارد: